

Nr 32

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1960/61, i vad avser socialdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

(3:e avd.)

Statens allmänna fastighetsfond

1:o) Vissa byggnadsarbeten vid statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare. Kungl. Maj:ten har i propositionen nr 1 beträffande kapitalbudgeten (bilaga 27, punkt 2, s. 2—6 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 4 januari 1960) föreslagit riksdagen att till Vissa byggnadsarbeten vid statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare för budgetåret 1960/61 anvisa ett investeringsanslag av 310 000 kronor.

Under denna rubrik har för innevarande budgetår anvisats ett investeringsanslag av 1 408 000 kronor.

Arbetena på de nya vårdpaviljongerna kommer att vara avslutade innevarande år. Därefter återstår för en förnyelse och upprustning av byggnadsbeståndet vid Svartsjöanstalten enligt den av 1956 års riksdag i princip godkända byggnadsplanen anordnande av nya verkstadslokaler och ombyggnad av slottet.

Byggnadsstyrelsen har lagt fram förslag till verkstadsbyggnad, vilken kostnadsberäknats till ca 700 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1959. Av angivna belopp skulle 400 000 kronor erfordras för budgetåret 1960/61. Med hänsyn till de höga kostnaderna är departementschefen inte beredd att tillstyrka förslaget. Möjligheterna att anordna verkstadslokaler till en lägre kostnad bör undersökas.

Byggnadsstyrelsen har i samråd med anstaltsstyrelsen låtit upprätta ett förslag till ombyggnad av slottet. Enligt detta förslag skulle i slottet komma att inrymmas dels en avdelning för administration, dels en mottagnings- och sjukavdelning. Någon avdelning för tbc-sjuka patienter är inte avsedd att förläggas till slottsbyggnaden. Kostnaderna för ombyggnadsarbetena har av byggnadsstyrelsen beräknats till 1 100 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1959. För budgetåret 1960/61 skulle erfordras ca 500 000 kronor. Frå-

gan bör bli föremål för fortsatt bearbetning. Bl. a. bör som ett alternativ till det framlagda förslaget undersökas möjligheterna att uppföra en helt ny sjuk- och mottagningsavdelning och kostnaderna härför. Innan resultatet av denna undersökning föreligger är departementschefen inte beredd att ta ställning till byggnadsstyrelsens föreliggande förslag beträffande ombyggnad av slottet.

Av betydelse i detta sammanhang är också frågan om vården av tbc-sjuka alkoholmissbrukare. För detta klientel finns numera en specialanstalt, Hässleby sanatorium. Denna har tidvis inte utnyttjats till mer än hälften av sin kapacitet. Beläggningen har emellertid under senare tid ökat betydligt. I mitten av oktober 1959 vårdades ett 80-tal patienter på sanatoriet. Nykterhetsvårdsutredningen har den 1 december 1959 överlämnat en promemoria angående den fortsatta användningen av sanatoriet såsom specialanstalt för tbc-sjuka alkoholmissbrukare. Utredningen, som anser, att sanatoriet fyller en viktig funktion och visat sig väl lämpat för nuvarande ändamål, föreslår, att en av de fyra vårdavdelningarna omändras till övervakningsavdelning av sluten karaktär. Härigenom skulle sanatoriet få resurser att vårda även sådana tbc-sjuka alkoholmissbrukare, som visar svårigheter att anpassa sig på en helt öppen anstalt. Förslaget är föremål för remissbehandling i vanlig ordning.

Den av 1956 års riksdag i princip godkända byggnadsplanen innefattar även förbättring av ledningssystemet för vatten och avlopp m. m. För arbeten med yttre vatten- och avloppsledningar, reningsanläggning, värmekulvertar och elektriska ledningar har tidigare beviljats anslag på sammanlagt 725 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1956. På grund av de pristegringar, som inträffat efter angivna tidpunkt, har kostnaderna ökat med 50 000 kronor till 775 000 kronor. Departementschefen tillstyrker, att 50 000 kronor anvisas till täckande av de sålunda uppkomna merkostnaderna.

För påbörjandet av arbeten avseende anordningar för höggradig rening av avloppsvattnet från anstalten har 1959 års riksdag beviljat 150 000 kronor. Kostnaderna för dessa anordningar jämte sådana ändringar av de tidigare utförda avloppsanläggningarna, som måste genomföras på grund av den ändrade principen för avloppsvattnets rening, har av byggnadsstyrelsen uppskattats till ca 400 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1958. Departementschefen förordar, att 250 000 kronor anvisas för budgetåret 1960/61 för arbetenas fullföljande.

I övrigt förordas i fråga om Svartsjöanstalten, att 10 000 kronor anvisas för anordnande av stängsel för avgränsande av den nya öppna vårdavdelningen vid anstalten från det centrala bostadsområdet.

Nykterhetsvårdsutredningen har den 19 februari 1959 överlämnat en promemoria med förslag till anordnande av en sluten avdelning vid Venngarnsanstalten. Departementschefen är emellertid inte nu beredd att ta ställning till detta förslag. Något anslag för byggnadsarbeten vid Venngarnsanstalten bör sålunda inte upptagas för budgetåret 1960/61.

Utskottet. Såsom framgår av departementschefens redogörelse kommer, sedan arbetet på de nya vårdpaviljongerna blir slutfört innevarande år, av det vid 1956 års riksdag i princip godkända programmet för förnyelse och upprustning av Svartsjöanstaltens byggnadsbestånd att återstå anordnande av nya verkstadslokaler och ombyggnad av slottet. Utskottet biträder departementschefens ståndpunkt att nu föreliggande byggnadsförslag i dessa delar bör bearbetas ytterligare. I enlighet med vad departementschefen anfört bör möjligheterna att inrymma sjuk- och mottagningsavdelningen i en nybyggnad i stället för i slottet därvid undersökas.

Utskottet har ej funnit anledning till erinran i fråga om departementschefens förslag till medelsanvisning för uppkomna merkostnader i samband med förbättring av ledningssystemet för vatten och avlopp m. m., fullföljande av arbetet med anordningar för höggradig rening av avloppsvattnet från anstalten samt anordnande av stängsel.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Vissa byggnadsarbeten vid statens vårdanstalt å Svartsjö för alkoholmissbrukare* för budgetåret 1960/61 anvisa ett investeringsanslag av 310 000 kronor.

Statens utlåningsfonder

2:o) *Statens bosättningslånefond.* Kungl. Maj:t har (punkt 6, s. 15 och 16) föreslagit riksdagen att till Statens bosättningslånefond för budgetåret 1960/61 anvisa ett investeringsanslag av 100 kronor.

Anslaget har för innevarande budgetår uppförts med 100 kronor.

Besparingsutredningen har föreslagit, att den å bosättningslånen löpande räntan, som är fastställd till statens normalränta (f. n. 4,5 %), med hänsyn till den allmänna ränteutvecklingen höjes till 5 %. Härigenom skulle kostnaderna för lånens administrerande, vilka för innevarande budgetår belastar riksstatens femte huvudtitel med 365 000 kronor, delvis täckas av de ökade ränteinkomsterna.

Den föreslagna räntehöjningen lämnas utan erinran av socialstyrelsen, överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Östergötlands län.

Fullmäktige i riksbanken har förklarat sig inte ha något att invända mot förslaget i och för sig men ifrågasätter, om inte en allmän översyn bör företas av räntesättningen vid lån ur statens utlåningsfonder. Även statskontoret har ansett, att frågan bör prövas i ett större sammanhang.

Departementschefen anför, att förslaget om räntehöjning, i överensstämmelse med den uppfattning som uttalats av fullmäktige i riksbanken och statskontoret, bör övervägas i ett större sammanhang. Räntan bör sålunda alltjämt vara den för lån ur statens utlåningsfonder gällande normalräntan.

Anslaget för nästa budgetår bör i enlighet med förslag av fullmäktige i riksbanken upptagas med ett formellt belopp av 100 kronor.

I en inom andra kammaren av herrar *Wedén* och *Gustafsson* i Skellefteå väckt motion (II: 429) har hemställts, att riksdagen måtte besluta att höja räntan på bosättningslånen till 5 % för lån, som utlämnas efter den 30 juni 1960.

Beträffande de skäl motionärerna anför till stöd för sitt förslag hänvisas till motionen.

Utskottet. Motionärerna har anført, att den statliga subventioneringen av bosättningslånen bör kunna minskas. I sådant syfte har i motionen föreslagits en höjning av räntan på lånen till 5 %.

Utskottet anser i likhet med departementschefen, att frågan om räntesatsen för bosättningslånen bör prövas i sitt sammanhang med räntan på andra lån, som utgår från statens utlåningsfonder. Utskottet avstyrker därför yrkandet i motionen.

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag beträffande medelsanvisningen hemställer utskottet,

- a) att motionen II: 429 icke må av riksdagen bifallas;
- b) att riksdagen må till *Statens bosättningslånefond* för budgetåret 1960/61 anvisa ett investeringsanslag av 100 kronor.

Fonden för låneunderstöd

3:o) Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare. Kungl. Maj:t har (punkt 8, s. 17—21) föreslagit riksdagen att till Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare för budgetåret 1960/61 anvisa ett investeringsanslag av 811 000 kronor.

För innevarande budgetår har under denna rubrik anvisats ett investeringsanslag av 484 600 kronor.

Socialstyrelsen tillstyrker följande byggnadsföretag m. m. vid erkända vårdanstalter. Härför erforderliga medel har beräknats uppgå till sammanlagt 2 515 000 kronor.

	Kronor
1. Ny förläggingsbyggnad med läkarmottagning och intagningsavdelning vid Björstorp	315 000
2. Ny behandlings- och intagningsavdelning samt ny föreståndarbostad vid Holmforshemmet	535 000
3. Om- och nybyggnadsarbeten vid Ribbingebäck	1 084 000
4. Ett nytt bostadshus vid Vårnåshemmet	80 000
5. Förvärv av fastighet och uppförande av bostadshus vid Lindåsen	401 000
6. Förvärv av markområde för Pålyckeheimmet	100 000
	Kronor 2 515 000

Departementschefen erinrar om att förslag till ny behandlings- och intagningsavdelning vid Holmforshemmet framfördes i samband med anslagsäskandena för innevarande budgetår. Vid behandlingen av detta förslag framhöll departementschefen bl. a., att det närmare borde undersökas, om inte anstaltens behov av resurser för sjukvård kunde tillgodoses genom en beträffande såväl platsantal som vård- och behandlingsutrymmen i övrigt mindre sjukavdelning än vad som föreslagits. Vid utarbetandet av det nu föreliggande förslaget har de synpunkter, som anfördes vid remissbehandlingen av föregående framställning, i görligaste mån beaktats. De preliminärt beräknade kostnaderna för den nya avdelningen enligt det omarbetade förslaget uppgår till 370 000 kronor, vartill kommer kostnader för inventarier, 50 000 kronor, vilket i förhållande till det tidigare förslaget innebär en kostnadsminskning med 130 000 kronor. Departementschefen tillstyrker det nu föreliggande förslaget och förordar alltså att vårdanstalten erhåller ett ränte- och amorteringsfritt lån å 420 000 kronor för anordnande av en behandlings- och intagningsavdelning. Departementschefen understryker angelägenheten av att byggnadsarbetena hålles inom den sålunda angivna kostnadsramen.

För att bereda förutsättningar för vårdanstalten Lindåsen att bedriva sin verksamhet även i fortsättningen anser sig departementschefen böra tillstyrka, att stiftelsen Hemmet Lindåsen tillerkännes dels ett ränte- och amorteringsfritt lån å 236 000 kronor för förvärv av fastigheten Lindhult 1^a samt för vissa arbeten för inredande av verkstads-, hobby- och fritidslokaler, dels ett räntebärande lån å 164 000 kronor för uppförande av tre personalbostadshus vid vårdanstalten, eller med sammanlagt 400 000 kronor.

De i övrigt framförda förslagen är departementschefen inte beredd att tillstyrka.

Summan av de förordade lånen till erkända vårdanstalter under nästa budgetår uppgår alltså till (420 000 + 400 000 =) 820 000 kronor. Vid beräkningen av anslagsbehovet för budgetåret bör emellertid beaktas, att enligt uppgift av socialstyrelsen på anslaget kvarstår ett odisponerat belopp av 9 000 kronor. Anslagsbehovet för nästa budgetår bör därför beräknas till 811 000 kronor.

I en inom andra kammaren av herr *Larsson* i *Julita m. fl.* väckt motion (II: 213) har hemställts, att riksdagen måtte besluta att bevilja stiftelsen Vårnåshemmet ett statslån på 80 000 kronor för uppförande av ett bostadshus för två familjer i huvudsaklig överensstämmelse med styrelsens för vårdanstalten i motionen angivna underdåniga hemställan.

Beträffande de skäl motionärerna anfört till stöd för sitt förslag hänvisas till motionen.

Utskottet. I motionen anföres bl. a. att styrelsen för vårdanstalten Vårnåshemmet synes ha mycket starka skäl för sin framställning. Med hänsyn

till den ökning av antalet vårdplatser som anstalten erhållit torde det vara ofrånkomligt, uttalar motionärerna, att jämsides därmed även uppkommer ett ökat behov av tillgång på personalbostäder.

Utskottet anser ej, att de i motionen anförda omständigheterna utgör tillräcklig anledning att anvisa medel utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Då utskottet ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 213 till *Lån till nybyggnader vid erkända vårdanstalter för alkoholmissbrukare* för budgetåret 1960/61 anvisa ett investeringsanslag av 811 000 kronor.

4:o) **Uppskjutna frågor.** Utskottet kommer framdeles att avgiva utlåtande över nedannämnda, av Kungl. Maj:t under följande punkter framlagda förslag, nämligen

punkten 1: Vissa byggnadsarbeten m. m. vid statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården;

punkten 3: Vissa byggnadsarbeten vid statens vårdanstalt å Brotorp för alkoholmissbrukare;

punkten 4: Lånefonden för bostadsbyggande;

punkten 5: Lånefonden för maskinanskaffning inom byggnadsindustrin;

punkten 7: Lånefonden för allmänna samlingslokaler;

punkten 9: Räntefria lån till bostadsbyggande;

punkten 10: Lån till anordnade av kollektiva tvätterier; vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 1 mars 1960

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Näsström, Gillström, Boman, Einar Persson, Ivar Johansson, Birger Andersson, fröken Andersson, herrar Thun, Bergman, Holmqvist, Jacobsson, fru Wallentheim, herrar Bertil Petersson, Edström och Sundin; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Åkerström, Pettersson i Degerfors, Thapper, Jansson i Kalix, Ståhl, Gustafsson i Stockholm, Svensson i Stenkyrka, Karlsson i Olofström, Nilsson i Göingegården, fröken Elmén, herrar Cassel, Hansson i Skegrie, Gustafsson i Skellefteå och Johansson i Norrköping.

Reservation

vid punkten 2 (Statens bosättningslånefond) av herrar *Boman, Ivar Johansson, fröken Andersson, herrar Jacobsson, Edström, Sundin, Skoglund* i Doverstorp, *Ståhl, Svensson* i Stenkyrka, *Nilsson* i Göingegården, fröken *Elmén*, herrar *Cassel, Hansson* i Skegrie och *Gustafsson* i Skellefteå, vilka ansett att utskottet bort tillstyrka det i motionen II: 429 framförda förslaget om ändrad räntesats för bosättningslånen och att därför

dels det stycke i utskottets yttrande på s. 4, som börjar med »Utskottet anser» och slutar med »i motionen», bort ha följande lydelse:

»I likhet med motionärerna anser utskottet, att den statliga subventioneringen av bosättningslånen kan minskas. Motionärerna har liksom besparingsutredningen föreslagit, att räntan på lån, som utlämnas efter den 30 juni 1960, skall höjas till 5 %. Utskottet ansluter sig till detta förslag och tillstyrker sålunda motionsyrkandet.»

dels ock utskottets hemställan under a) bort ha följande lydelse:

»a) att riksdagen må med bifall till motionen II: 429 godkänna av utskottet förordad ändring av räntesatsen för statens bosättningslån;»